

Kriminalomsorgsdirektoratet
Postboks 694
4305 Sandnes

Høring – nye retningslinjer om varsling av fornærmede og etterlatte

Stine Sofies Stiftelse arbeider for en barndom uten vold, gjennom å forebygge og avdekke vold og seksuelle overgrep mot barn, samt ivareta det voldsutsatte barnet og dets pårørende.

Stiftelsen er positive til at det blir økt fokus på ivaretagelse av fornærmede og etterlatte også under straffegjennomføring, og ønsker så lik praksis som mulig i de ulike fengslene. Stiftelsen mottar flere henvendelser fra både etterlatte og fornærmede som uttrykker frustrasjon over møtet med kriminalomsorgen, men det er også flere med gode opplevelser, noe som viser behovet for felles retningslinjer.

Konkrete kommentarer til forskriften:

Vilkåret er at varsel skal gis dersom det er «av betydning for» fornærmede og etterlatte å vite tidspunkt for permisjon, løslatelse osv. Det skal foretas en konkret skjønnsmessig vurdering i den enkelte tilfelle, og det er listet opp momenter i vurderingen. Det fremgår at Kriminalomsorgen skal vektlegge hvilket behov fornærmede eller etterlatte «antas å ha for å kunne forberede seg på at domfelte kan påtreffes utenfor fengsel».

Stine Sofies Stiftelse mener at man før første permisjon bør ta en telefon til den fornærmede/etterlatte i volds og sedelighetssaker hvor varsel kan være aktuelt, for å gi informasjon om at domfelte snart vil kunne påtreffes utenfor fengsel, og få innspill om hvorvidt det er av betydning for denne å få varsel. Det kan være informasjon Kriminalomsorgen ikke vil kunne få på annen måte, selv om man kontakter politi, barnevern og sosialtjenesten. I dag blir man først kontaktet dersom det blir bestemt av varsel skal gis. Det kan således være tilfeller hvor Kriminalomsorgen etter en konkret vurdering er kommet til at varsel ikke skal gis, hvor det absolutt ville vært et slikt behov. Om man etter dialog med fornærmede/etterlatte likevel ikke kommer til at varsel skal gis, så har man vist denne gruppen at man har tatt deres mening på alvor og kan besvare eventuelle spørsmål den fornærmede/etterlatte måtte ha. På denne måten vil fornærmede/etterlatte også føle seg ivaretatt av Kriminalomsorgen. Stiftelsen kjenner ikke til i hvor mange saker det etter en konkret vurdering bestemmes at varsel ikke skal gis, og hva som ligger til grunn for vurderingen, men Stiftelsen er blitt kontaktet av fornærmede/etterlatte hvor varsel ikke er blitt gitt før de selv har tatt kontakt med Kriminalomsorgen.

Videre slås det fast at varsel bør gis minimum 14 dager før den aktuelle utgang, løslatelse ol. Dersom det besluttes utgang på kort tid, bør man ringe fornærmede/etterlatte for så å sende skriftlig varsel i etterkant.

Stiftelsen har mottatt flere tilbakemeldinger på manglende rett på varsel ved fremstilling. Fremstilling brukes blant annet ved sosial arrangementer, gjerne sammen med familie/nettverk til den innsatte. Stine Sofies Stiftelse mener det ikke er gode grunner for at man ikke sender varsel i slike tilfeller. Dette er arrangement man antar er forberedt i god tid, og om det skulle oppstå et slikt arrangement på kort tid, kan man ringe fornærmede og etterlatte å informere. Vi har sett tilfeller etterlatte har møtt drapspersonen til barnet sitt på sosiale arrangement, som for eksempel idrettsarrangement. De etterlatte/fornærmede bør få muligheten til å la være å gå på dette arrangementet, slik at de ikke risikerer å møte gjerningspersonen på et hyggelig arrangement. Veldig mange etterlatte er redde for hvordan de vil reagere første gang de møter gjerningspersonen, og det bør da unngås at dette skjer overraskende i en sosial setting.

Vi har også mottatt henvendelser i forbindelse med tannlegetimer/legetimer, hvor man møter gjerningspersonen på legens kontor. Dette er helt unødvendig, og kan unngås ved å informere nærmeste fornærmede/etterlatte.

Varsalet skal inneholde informasjon om tidspunkt for permisjon. Stiftelsen mener det også må informeres om område vedkommende har permisjon i, slik at man kan unngå dette stedet. Stiftelsen er ikke kjent med i hvor stort omfang det settes som vilkår at den innsatte skal ha et oppholdssted, og dette således varsles. Det er ikke nødvendig med eksakt adresse, men informasjon om hvilke by/kommune/område vedkommende vil oppholde seg i, vil gi den fornærmede/etterlatte mulighet til å unngå dette området i det tidsrommet. Det er likevel viktig at området ikke blir så stort at man må unngå en hel by. Stiftelsen kjenner til etterlatte som har fått beskjed om at den innsatte vil oppholde seg i Trondheim sentrum, mens andre har fått beskjed om permisjon i Bergen kommune. Sistnevnte eksempel setter store begrensninger på de berørte. Uten informasjon om oppholdssted, vil eneste «trygge» området være sitt eget hus. Det bør også vurderes andre vilkår for permisjon. Blant annet har noen etterlatte fortalt om vilkår som forbud mot å oppsøke graven, noe de etterlatte har satt svært stor pris på. Dialog med fornærmede/etterlatte i forkant av vurdering om varsel skal gis, vil gi avgjørende og betydningsfull informasjon om hvilke vilkår som vil være viktig for de berørte.

Øvrige kommentarer:

Stiftelsen vil generelt oppfordre til bedre dialog/kommunikasjon mellom kriminalomsorgen og fornærmede/etterlatte. De fleste henvendelsene til oss går nettopp på vanskelig kontakt med Kriminalomsorgen og følelsen av å ikke bli tatt hensyn til. Det er også en redsel for at varsel ikke blir gitt i alle situasjonene det skal gis, noe som kan føre til manglende tillitt.

Ved å opprette dialog med fornærmede og etterlatte i forkant av vurderingen av om varsel skal gis, vil man kunne få god informasjon som vil ha stor betydning både for tidspunkt for varsel, vilkår som bør stilles og argument for at varsel skal gis i utgangspunktet. Det bør blant annet være adgang til å ta hensyn til visse dager utgang vil passe særdeles dårlig for de berørte, som årsdagen for drapet, bryllup eller konfirmasjoner, uten at man har en formell klageadgang. Å utsette permisjonen en dag eller to vil kunne bety svært mye for fornærmede og de etterlatte. Det bør således vurdere fra Kriminalomsorgens side om fornærmede og etterlatte bør ha en generell uttalelsesrett i forbindelse med varsel ved permisjon og løslatelse, slik at deres synspunkter blir hørt og vurdert før Kriminalomsorgen tar avgjørelser som har enorm betydning for de berørte.

Stiftelsen har også mottatt tilbakemelding om at det er behov for varsel når domfelte kalles inn til soning, slik at de berørte vet at de ikke lenger risikerer å påtreffe vedkommende. Dette har Stiftelsen tatt opp i dialog med Kriminalomsorgen i høst.

Med vennlig hilsen

Stine Sofies Stiftelse

Ada Sofie Austegard
Leder
Stine Sofies Stiftelse

Mari Jensen
Jurist
Stine Sofies Stiftelse